

Віталій Зимовець, якого пам'ятаємо

Лариса Брюховецька

Минув рік, відколи пішов від нас Віталій Зимовець. Світ, і насамперед світ кіно, збіднів. Це була людина, створена для професії кінооператора, яка зробила багато доброго, адже це його очима ми бачимо на екрані заборонену історію України. 9 листопада в Будинку кіно відбувся вечір пам'яті, організований його рідними – дружиною Тамарою та сином Романом. Вела захід акторка Лідія Чащина. Згадували колеги-режисери, кінооператори, а також його учні. Дві з половиною години промайнули як одна мить – інакше й не могло бути, тому що Віталій Андрійович залишив у душах людей, які з ним спілкувалися, дуже теплі споми́ни. Камертоном вечора став фільм, змонтований Вірою Шаєвич, де в контексті яскравих фрагментів його фільмів – «Сліпий дощ», «Бумбараш», «Пропала грамота», «Дорога на Січ», «Нескорений», «Залізна сотня», «Владика Андрей» – говорив тільки Віталій Андрійович. У заповненій Синій залі не було тих, хто цих фільмів не бачив, але фрагменти, об'єднані ім'ям оператора, сприймаються по-особливому. З інтересом сприймалися робочі моменти – хтось зафіксував їх під час знімань «Залізної сотні», й Зимовця за камерою, на майданчику. Багато фотографій, поєднаних з його розповідями (а він був пречудовим оповідачем, не випадково його так любили студенти, не відчувачучи вікової різниці), дали цікавий портрет Майстра. Власне, фільм так і назвали.

Редактор кіностудії ім. Довженка Катерина Шандибіна згадала «Пропалу грамоту», де редактором була Лідія Чумакова. Я читала в архіві висновки, написані пані Лідією на різних етапах творення фільму (сценарій, робочий матеріал, готовий фільм), і тишилась, бо творчу роботу оцінювала розумна, фахова людина. В офіційних документах відчувалося захоплення стрічкою та її творцями, зокрема актором Іваном Миколайчуком і оператором Віталієм Зимовцем.

Під час традиційних спілчанських поїздок до Чернівців та Чорторії «На гостини до Івана» (автобусом годин десяти) я, користуючись нагодою, розпитувала у Віталія Ан-

дрійовича про цю роботу. Полтавщину я сприймаю крізь призму цього фільму – і дякувати треба кінооператору. Справді, не можна не захоплюватись краєвидами Красногорівки: вже сама назва «красні гори» свідчить про надзвичайну красу. Але ж Гоголь свої «Вечори на хуторі» населяв чортами і відьмами. Кінематографісти роздумували, як показати зачароване місце, аби воно сприймалося як зачароване. Віталій Андрійович згадав, як, прогулюючись понад Пслем, побачив щось на зразок озерця і сказав режисерові Борису Івченку: «Тут будемо знімати». Художник Михайло Раковський організував воду, аби розширити плесо, поставив дві старі сухі верби – і вийшов чудовий епізод з козаком Василем, запорожцем Андрієм та Одаркою. Ця розповідь звучить у стрічці «Майстер». А скільки ще цікавих сюжетів не зафіксовано!

Поруч із Зимовцем так здорово відчувати себе ученицею, бо його розповіді цікаві й повчальні, зокрема про те, чому ціннішими є зйомки на плівці, порівняно з цифровими технологіями. Його аргументи викликали повагу і захоплення.

Сувій спогадів можна розгортати. У Чернівцях він строго запитав мене: чому це в журналі «Кіно-Театр» ви піддали сумніву, що ставив «Пропалу грамоту» не Борис Івченко. Я пояснила, що це думка людини, яка брала участь у зйомках і що ми друкуємо різні точки зору, додавши: якщо це помилка, спростуйте, а ми надрукуємо. На жаль, не написав. Тому що його пером була кінокамера, й він багато міг нею розповісти – про Україну, про свої почуття до неї. А його короткі коментарі завжди були влучні, наприклад, про фільм «Дорога на Січ»: «Це гарний фільм про гарних людей». Гадаю, що режисер Сергій Омельчук обрав Віталія Зимовця не випадково: слава «Пропалої грамоти» була заслужена.

Шкода, що він зарано пішов. Та слід по собі залишив, дай Боже кожному. Тому що любив людей, любив те мистецтво, якому присвятив себе до останку.